

Az adóhatóság 2008. évi büntetőjogi tevékenységéről

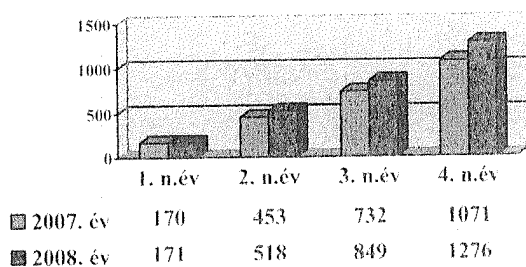
Az APEH büntetőjogi tevékenységét a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.), a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.), az említett törvények végrehajtása tárgyában kiadott jogszabályok és a belső rendelkezések határozzák meg.

Elmondható, hogy a 2008. esztendőben sem a büntető anyagi sem a büntetőeljárás szabályok területén jelentősebb módosulás nem következett be, továbbá sem az adóhatóság, sem a nyomozóhatóság szervezetét érintő átalakulás nem történt, vagyis a 2007. esztendőre jellemző jogszabály-módosítási, szervezet-átalakítási környezet nem jellemezte az előző évet.

A büntető feljelentések számszerűsíthető adatai A feljelentések számának alakulása

2007. évben az APEH szervei 1747 bűncselekmény miatt, 1071 esetben tettek büntető feljelentést. 2008. évben 1961 bűncselekményt tártak fel, 1276 büntető feljelentést tettek. A feljelentések száma több, mint 200 feljelentéssel nőtt, a feltárt bűncselekmények számában is megközelítőleg ilyen nagyságrendű növekedés tapasztalható. Legnagyobb arányban az Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság, a Közép-magyarországi Regionális Igazgatóság és a KAIG növelte a feljelentései számát 2007. évhez képest.

A büntető feljelentések számának alakulása a 2007. és a 2008. évben

A bűncselekmények számának alakulása, jellemzői

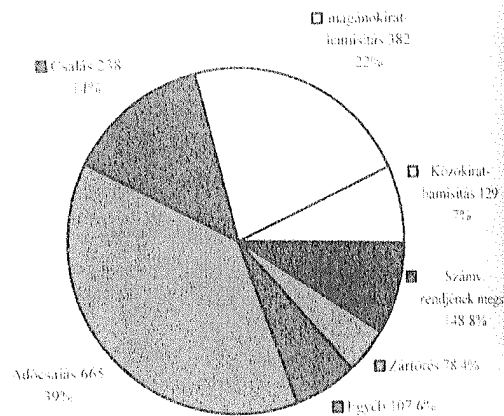
Az adóhatóság elsősorban az adózással, illetve a gazdálkodással kapcsolatos bűncselekményekre utaló

magatartásokat tudja feltárni az adóztatás és az adóellenőrzés során törvényesen alkalmazható eszközökkel. A bűncselekmény gyanújának észlelése esetén pedig a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 171. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségét teljesítve a feljelentést megteszi. Nem elhanyagolható az adóhatóság tevékenysége az adóbűncselekmények generális prevenciós hatását illetően, hiszen az adózási-adóztatási feladatok területén a bűncselekmények szakszerű feltárásával, a nyomozóhatóság részére a büntetőjogi felelősség megalapozásához szükséges bizonyítékok lehető legteljesebb körű összegyűjtésével - a nyomozóhatósági tevékenység elősegítése útján is - jelentős hatással lehet az adómorál erősödésére.

E funkció gyakorlása során különös figyelmet kell szentelni azoknak a bűncselekményeknek a feltárására, amelyek a költségvetési bevételek alakulását közvetlenül sérítik, így az adócsalásra, az adóra elkövetett csalásra, illetve a munkáltatással összefüggő adócsalásra.

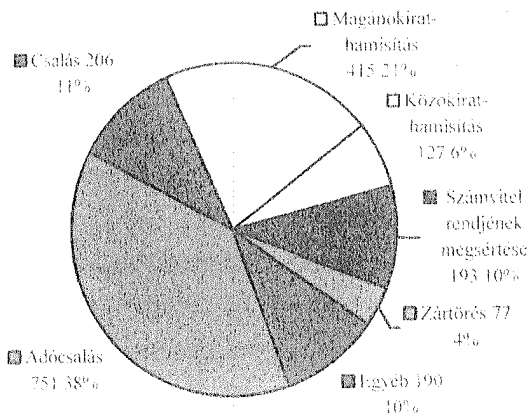
A 2008. évben az APEH szervei 1961 bűncselekmény miatt tettek feljelentést, szemben a 2007. évi 1748 bűncselekménnyel. A legtöbb esetben - hasonlóan a korábbi évekhez - a 2008. évben is adócsalás miatt került sor büntető feljelentés megtételére.

A feljelentések számának alakulása a 2007. évben

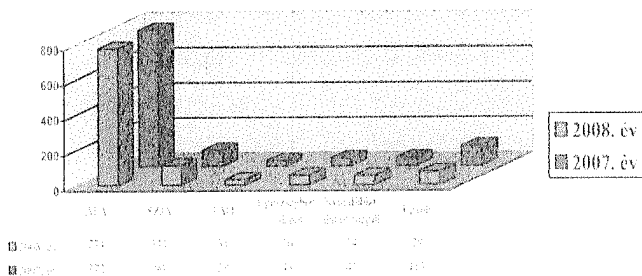
Az elkövetési magatartások elemzése alapján megállapítható, hogy a bűncselekmények döntő többségét jogosulatlan adólevonással, fiktív költségelszámolással való

A feljelentések számának alakulása a 2008. évben

tották meg, illetve adóeltitkolásra irányult, tehát adócsalásként minősül. Az adócsalások döntő többségét, közel 70 százalékat – hasonlóan a már több éve tapasztalható tendenciához – általános forgalmi adóra követték el. Némileg emelkedett a személyi jövedelemadóra elkövetett, illetve az egészségbiztosítási, valamint a nyugdíjbiztosítási alapot érintő bűncselekmények száma. Azonban más adónemekre (társasági adó, illeték, stb.) feltárt bűncselekmények száma szinte elhanyagolható.

A büntető feljelentések alakulása adónemenkénti bontásban

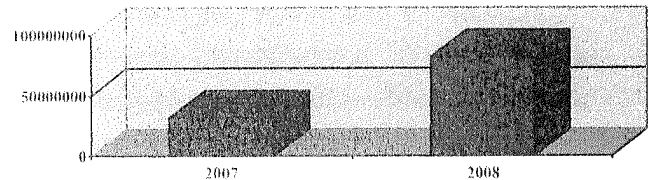
Elkövetési érték alakulása,

A bűncselekmények számának növekedése mellett szembeötlő a megtett feljelentésekben feltárt elkövetési érték alakulása.

2007-ben 31.734.785 eFt. elkövetési érték szerepelt a feljelentéseinkben, ez az érték 2008-ban 81.694.014. eFt-ra emelkedett. A növekedés 157 százalékos. Ennek a nagyrányú növekedésnek egyik oka, hogy a Közép-magyarországi Regionális Igazgatóság által tett feljelentésekben a 2007. évhez képest 172 százalékkal nőtt az elkövetési érték. A közel 81,6 milliárd forintos értékből 35 milliárdot ez az igazgatóság tárt fel a feljelentéseiben. A Kiemelt Adózók Igazgató-

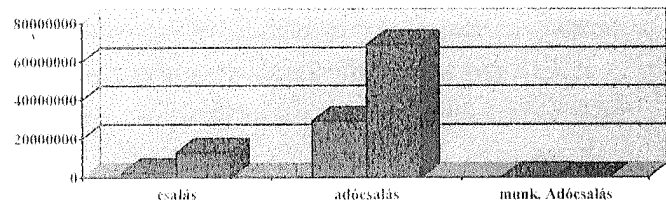
sága a viszonylag kevesebb (22) feljelentésében több mint 31 milliárd forint elkövetési értéket szerepeltetett. A tevékenységét 2007-ben megkezdő Központosított Ellenőrzési Szakterületen a 2007. évben elkezdett vizsgálatok zömében a 2008. évben fejeződtek be és ez a tény is jelentősen hatott az elkövetési érték alakulására.

Az elkövetési érték alakulása 2007. és 2008. évben 1.

Az elkövetési érték egyes bűncselekményenként a következőképpen alakult:

Az elkövetési érték alakulása 2007. és 2008. évben 2.

Mind az adócsalás, mind az adóra elkövetett csalás esetében jelentősen növekedett az elkövetési érték, ami fontos jellemző, hiszen ezek a bűncselekmények közvetlenül sértik a költségvetés bevételeit. A munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás gyanúja miatt viszont kevés számban és az elkövetési értéket tekintve sem túl jelentős mértékben tettünk feljelentés, annak ellenére, hogy a munka világából ismert általános viszonyok az általunk feltárt esetszámhoz képest nagyobb fertőzőttiségre engednek következtetni. Ennek hosszú távú állásfoglalási hatása sem hagyható figyelmen kívül.

Az egyes bűncselekményi tényállásokkal kapcsolatos 2008. évi tapasztalatok

Adócsalás, csalás

A 2008. évben észlelt adócsalásokat és csalásokat jelentős részben - változatlanul - fiktív számlák felhasználásával követték el, így továbbra is igaz a megállapítás, hogy az adóhatóság által feltárt bűncselekmények elsősorban az általános forgalmi adót érintették. Az alakilag és tartalmilag valószínűleg bizonylatokat az adóalanyok általában adócsalás

során - a fizetendő adó csökkentésére - illetve esz-
közben csaláshoz - jogosulatlan vissza-
igénylés érdekében - használják fel. A feljelentés alap-
jául szolgáló bizonylatokat jellemzően bejegyzett,
de valós tevékenységet nem végző cégek nevében
bocsátották ki. Ezek a társaságok általában lecsú-
szott egzisztenciával rendelkező személyek „ügyve-
zetése” alatt állnak, tagjaik is ilyenek, akik a társaság
megalapításában és a bizonylatok aláírásában vég-
zett közreműködésükért minimális anyagi ellenszól-
gáltatást kapnak, de a társaság valós tevékenységéről
információval nem rendelkeznek. Ez a tény arra en-
ged következtetni, hogy még mindig működnek az
ügynevezett „számlagyárak” amelyek felhasználási-
val az adóhatóság előtt ismeretlen számlakiállító sze-
mélyektől származó bizonylatokat használnak fel a
bűncselekmény elkövetői a befizetendő adójuk jog-
ellenes csökkentésére. A számlagyár jellegű jelensé-
gekkel a lánckereskedelemnek minősülő ügyletek-
nél, a carussel ügyleteknél is találkozunk. Ezekben
az esetekben a büntetőjogi felelősség megalapozásához -
kiváltképp a szándékosság vonatkozása-
sában - szükséges eszközökkel az adóhatóság nem
rendelkezik, azok a nyomozóhatóság eszköztárában
találhatóak meg.

Az adócsalás másik - szintén tipikusnak tekinthe-
tő - elkövetési formája az ügynevezett kontármun-
ka, amikor a számlán szereplő termékértékesítés
vagy szolgáltatásnyújtás megtörténik, de ehhez kap-
csolódóan olyan bizonylattal rendelkezik az adózó,
amelyre adólevonási jogot nem alapozhat. Ezeknek
az eseteknek másik jellemzője, hogy a termékértéke-
sítő, vagy szolgáltatásnyújtó személy az adózó nyilat-
kozata alapján beazonosítható, hiszen az így azonosí-
tott személy az adózót is tévedésbe ejtette az általa
átadott számlán szereplő általános forgalmi adó le-
vonhatósága vonatkozásában.

A fiktív számlázások körében a tárgyévben is
„népszerű területnek” számított a számítástechni-
kai, szórakoztató elektronikai eszközökkel, ruházati
termékekkel, gépjárművekkel, hulladékkal és színes-
fémekkel folytatott kereskedelem. Ezen területeken
jellemzően - a vizsgálatok során egészben vagy rész-
ben feltárt - számlázási láncolatok kerültek kiépítés-

re, mely láncolatban megfigyelhető a részt vevő gazdasági
társaságok szorosabb személyi-gazdasági összefonódása,
a körbeszámlázások előfordulása, továbbá egyre gyako-
ribb a külföldi, közösségi székhellyel rendelkező gazdasági
társaságok részvétele. Az esetek egy részében a külföldi
gazdasági társaságok úgy váltak valamely számlázási lán-
colat kiindulópontjává, illetve részesévé, hogy nem is volt
tudomásuk arról, hogy nevükkel és azonosító adataikkal
visszaéltek. A fiktív számlázási láncolat kiépítésének, vala-
mint sok esetben a körbeszámlázásnak a gyanúját is felve-
tő ügyekben az elkövetési érték gyakran elérte vagy meg-
haladta az 500.000.000.-Ft-os értékhatárt. (Különösen je-
lentős értékek)

A vagyongyarapodási vizsgálatok alkalmával az adókülön-
bözet megállapítása során az adóhatóság jórészt a becslés
eszközét alkalmazza. Annak ellenére, hogy a büntetőjogi fe-
lelősséget megalapozó bizonyítás egyik alapvető szabálya,
hogy a minden kétséget kizáróan nem bizonyított tény
nem lehet a terhelt terhére értékelni, számos ügyben tet-
tünk feljelentést ilyen vizsgálatokhoz kapcsolódóan is, ab-
ban az esetben, ha az adózó jövedelmének minősülő konk-
rét bevételt sikerült feltárni. Ilyenkor is megállapítható a
bevétel szándékos eltitkolása, vagyis a bűncselekmény elkö-
vetésének gyanúja. A legnagyobb elkövetési értékű ilyen
ügyben a revízió személyi jövedelemadóban több mint
11.000.000 Ft. adókülönbözetet állapított meg.

Az adócsalás körében speciálisnak tekinthető közteher
fajták is megjelenhetnek. Egy adott településen autóbusz-
okkal menetrendszerű személyszállítás tevékenységet foly-
tató gazdasági társaságok úgy próbáltak meg jogosulatlanul
haszonhoz jutni, hogy az általuk üzemeltetett buszjáratokra
a valósnál lényegesen nagyobb számú kedvezményes bérle-
tet értékesítettek papíron, és így a fogyasztói árkiegészítés
ról szóló 2003. évi LXXXVII. törvény rendelkezései szerinti
árkiegészítést igényelték jogosulatlanul vissza. A revizorok
forgalomszámlálás, illetve az adott településen elő nyugdíjasok
nyilatkozatátása révén megállapították, hogy a nyilván-
tartásokban szereplő bérleteladások nem történtek meg, il-
letve azok fiktívek. Az is kiderült, hogy a bérleteket nem
minden esetben az arra jogosult magánszemélyek vásárol-
ták meg, hanem azokat a település önkormányzata, vagy is-
kolai egyesület vásárolta meg és adta át térítésmentesen a di-
ákok, illetve nyugdíjasok részére, amelyek pénzügyi forrását
az önkormányzat esetében a busztársaság által bérelt ön-

kormányzati ingatlan bérleti díja, illetve az iskolai egyesületnek nyújtott támogatás fedezte. A fenti ellenőrzések eredményeként csalás illetve csalás kísérlete és magánokirat-hamisítás miatt tettünk feljelentés.

Az elmúlt esztendőben több ügyben is tettünk feljelentést a Btk. 310. § (5) bekezdésébe ütköző adó behajtását megakadályozó, vagy jelentősen késleltető adócsalás bűntett gyanúja miatt. Abban az esetben, ha a gazdasági társaság managementje úgy dönt, hogy a jelentős adótartozást felhalmozó cég üzletrészeit rosszhiszeműen értékesítik, megakadályozva ezzel a megállapított adó behajtását, megállapítható a Btk. 310. § (5) bekezdésbe ütköző adócsalás gyanúja. Egyik feljelentésünkben azt a tényt hoztuk a nyomozóhatóság tudomására, hogy egy vidéki város lakótelepének egyik földszinti lakásába 117 gazdasági társaságot jegyzett be az illetékes cégnyilvántartás, a társaságok összesen 519 millió forint adótartozást halmoztak fel az üzletrészek értékesítését megelőzően. Egy másik ügyben egy parasztház adott székhelyet 240 eladósodott társaságnak. Minden cégben ügyvezetőként szereplő személy az egyes cégekkel kapcsolatban – természetesen külön-külön eljárásokban – azt nyilatkozta, hogy működtetni kívánta az „átvett” társaságot, de az üzleti számításai nem jöttek be. Egyébként egy építkezésen segédmunkási feladatokat lát el. Az életszerűsége alapuló szakmai véleményünk az, hogy az ilyen cégek üzletrészeinek megvásárlása nem a továbbműködtetés, hova tovább a reorganizáció szándékával történik.

Az adócsalással illetve az adóra elkövetett csalással kapcsolatban mindenképpen kiemelés érdemel az a tény is, hogy ezeknél a bűncselekményeknél az egy feljelentésre jutó elkövetési érték jelentősen növekedett. Ez pedig arra enged következtetni, hogy az adózók azon csoportja, akik (amelyek) a jogkövető adózás helyett az adóelkerülés útját választják és a gazdasági tevékenységükből eredő adófizetési kötelezettségeiknek nem tesznek eleget, egyre nagyobb volumenben teszik ezt, nagyobb költségvetési bevételek kiesését és ezen túl nagyobb társadalmi kárt okozó cselekményeket követnek el.

Számvitel rendjének megsértése

2008. évben a számvitel rendjének megsértése vétségének tipikus elkövetési magatartása volt, amikor az adózó képviselője nem bocsátott semmilyen iratanyagot az ellenő-

zős rendelkezésére, az iratok megsemmisülésére, vagy elvesztésére hivatkozott, illetőleg az iratanyag hiányának okát nem jelölte meg. Az ügynevezett áfa minimalizáló társaságoknál ez jellemző vizsgálati körülmény.

Ezekben az esetekben az adózó képviselőjének gondatlanságára, illetve szándékosságára vonatkozó adatokat adóhatósági eszközökkel nem lehetett beszerezni, ezért az iratanyag hiányában végzett ellenőrzések kapcsán az igazgatóságok több esetben tettek feljelentést számvitel rendjének megsértése miatt.

2007. június 1. napján hatályba lépett módosítás szerint a felszámolási eljárás eredményes lefolytatását akadályozó – Btk. 290. § (5) bekezdésben nevesített – csődbüntett hatályon kívül került és a hasonló törvényi tényállást a számvitel rendjének megsértése vétség (3) bekezdéseként fogalmazta meg jogalkotó. Ez a statisztikánkban is érezhető hatását, hiszen csődbüntett gyanúja miatt 2008-ban nem tettünk feljelentést, míg számvitel rendjének megsértése miatt tett feljelentések száma jelentősen (50 eset) növekedett.

Közokirat-hamisítás

A közokirat-hamisítások száma az előző időszakhoz viszonyítva nem változott jelentősen. Továbbra is elmondható, hogy a bűncselekmények döntő többsége a korábbiakhoz hasonlóan az adóhatósági adó-, illetve jövedelemigazolások meghamisítására irányult. A bűncselekményre általában akkor derült fény, amikor hitelintézetek megkeresték az igazgatóságokat az igazolásokban szereplő adatok ellenőrzése céljából.

Az elmúlt évben azonban olyan eset is előfordult, amikor hamis adóhatósági határozatot csatoltak be különösen nagy összegre vonatkozó közbeszerzési eljárás során. A hamis adóhatósági határozat jelentős kötelezettséget tartalmazott és az egyik pályázót érintette. A vizsgálat során megállapítható volt, hogy az ismeretlen elkövető ezt a pályázót akarta a valósánál rosszabb színben feltüntetni a közbeszerzési eljárásban.

Továbbra is tapasztalható tendencia az adóssággal – általában adótartozással – terhelt cégek üzletrészeinek rosszhiszemű átruházása. Ez a gyakorlatban adó behajtásának megakadályozását eredményezi. Az ilyen esetekben a Btk. 310. § (5) bekezdésben meghatározott adócsalás gyanúján túl, az ügynevezett intellektuális közokirat-hamisítás gyanúja miatt is megteesszük a feljelentésünket.

Zártörés

A zártörés a törvényi tényállás által védett jogtárgyból adódóan jellemzően a végrehajtási szakterület által előkészített feljelentés tervezetekben fordul elő. Ezen bűncselekmény gyakorisága lényegében nem változott. A bűncselekmény gyanújához, valamint a nyomozó hatóság részéről a vádemeléshez szükséges bizonyítékok összegyűjtése általában nem okoz gondot.

A zártörés vétsége elkövetésének gyanúja miatt kezdeményezett büntető feljelentéseink kapcsán elmondható, hogy ezen feljelentések közvetett módon az adóhatósági célok elérését, a központi költségvetésben okozott hiány hatékonyabb megtérülését szolgálják, azokban az esetekben, amikor a büntetőeljárás során – a kilátásba helyezett büntetőjogi szankció hatására – az adós átadja a végrehajtás alól elvont vagyontárgyat vagy megfizeti a fennálló tartozását.

Gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása

A nagy adótartozást felhalmozó cégek „fantomizálódása” vagyis fellelhetlenné tétele évek óta veszélyezteti a központi költségvetés érdekeit, és rendszerint a gazdálkodó szervezet törvényellenes működését jelzi. A Btk. 2007. június 01-től hatályos módosítása új bekezdést iktatott a Btk. 299. §-ába. A Btk. 299. §-a kibővítésének indoka az volt, hogy a büntetőjog eszközeivel szankcionálható legyen a gazdálkodó szervezet székhelyével, illetve a képviselőre jogosult személyekkel kapcsolatos minden közreműködés, amelynek következtében a cég ismeretlen székhelyűvé válik.

Az új törvényi tényállás alkalmazhatósága szempontjából azonban számos kérdés merült fel. Egyes ügyészségek jogértelmezése szerint a közreműködés kizárólag aktív magatartás lehet, ezért a székhellyel való „felhagyást” nem tekintették lehetséges elkövetési magatartásnak. Az egységes jogértelmezés elősegítése érdekében fordultunk a Legfőbb Ügyészhez, aki a kiadott állásfoglalásában világosan rögzíti, hogy a közreműködés kifejezés tipikusan a nyitott törvényi tényállás szabályozási techni-

kája, vagyis minden magatartás – tevés vagy mulasztás – szóba jöhet elkövetési magatartásként, amely a megfogalmazott eredmény – a cég fellelhetlensége – előidézésére alkalmas lehet. A súlyosabb büntető törvény vizsgálható hatályának tilalmára tekintettel gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása miatt csak azokban az esetekben lehet feljelentést tenni, ha a bűncselekmény (közreműködés a cég fantomizálásában, illetve a változás közhitelű nyilvántartásba történő bejegyeztetésének elmulasztása) a törvény hatályba lépése után történt.

A 2008. évben a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása miatt tett feljelentések száma növekedett a legnagyobb arányban. 2007-ben 28 esetben, 2008-ban 127 esetben tettünk feljelentést ilyen bűncselekmény gyanúja miatt.

Álláspontunk szerint a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása tényállási elemi mindazokban az esetekben is megvalósulnak, amikor az adószám alkalmazása felfüggesztésének az Art. 24/A. § (1) bekezdés b.) és d.) pontok szerinti feltételei fennállnak, ezért a jövőben ezen tényállás alapján tett feljelentések számának további jelentős növekedése várható.

Hivatalos személy elleni erőszak

Az igazgatóságok négy esetben tettek feljelentést hivatalos személy elleni erőszak bűntett gyanúja miatt. Az adóhatóság alkalmazottait – revizorokat, végrehajtókat – egyaránt veszélyeztet az, hogy a velük kapcsolatba kerülő agresszív személyek fizikailag bántalmazzák őket. Az elmúlt esztendőben volt példa arra, hogy az üzletbezárással sújtott adózó képviselője az üzlet bezárási eljárási cselekményt követően több hónap múlva egy kereskedelmi üzlet parkolójában dobálta meg tojással az eljárási cselekményt végző egyik revizort.

Másik különleges esetben a helyszínen eljáró végrehajtók szembesültek azzal, hogy az adózó hozzátartozója fizikai erőszakkal akadályozta meg az ingatlanba történő bejutásukat. A végrehajtók által a helyszínrre hívott rendőrök sem tettek meg mindent törvényes intézkedést az ügyben, ezért a végrehajtási cselekmény eredménytelenül zárult. A rendőri intézkedést – panaszunk hatására – a városi rendőrkapitányság vezetője szakszerűtlennek, törvénytelennek minősítette.

Együttműködés a büntetőügyekben eljáró hatóságokkal

A nyomozó hatóságokkal történő együttműködés leglényegesebb területe – a 2008. esztendőben tovább növekedő – nyomozó hatósági és bírósági megkeresések teljesítése.

Az adózás rendjéről szóló törvény szigorú szabályokat fogalmaz meg az adótitok megismerésének, alapos okkal történő felhasználásának eseteire, ezért fontos követelmény, hogy az egyes szervezeti egységek csak abban az esetben szolgáltatassanak ki adótitoknak minősülő adatokat, ha ezt a jogszabályi rendelkezések lehetővé teszik.

A megkereséseket kibocsátó nyomozóhatóságok az esetek túlnyomó többségében áfa, társasági adó, illetve személyi jövedelemadó bevallások adattartalmáról kértek felvilágosítást. Volt azonban olyan ügy, ahol a nyomozóhatóság a Btk. 310/A. § (1) bekezdésébe ütköző munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás büntett nyomozása során egy megkeresésében több ezer bevallás adatairól kért tájékoztatást. Az ilyen mennyiségű adatok átadása csak elektronikus formában történhet hatékonyan.

Igazgatóság	megkeresések száma
Kiemelt Adózók Igazgatóság	53
Közép-magyarországi Regionális Igazgatóság	6771
Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatóság	738
Közép-dunántúli Regionális Igazgatóság	1108
Dél-dunántúli Regionális Igazgatóság	1529
Dél-alföldi Regionális Igazgatóság	1867
Észak-alföldi Regionális Igazgatóság	1137
Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság	1307
Összesen	14510

A büntetőjogi tevékenység értékelése

A büntetőjogi tevékenység hatékonysága objektív és szubjektív körülmények értékelésével állapítható meg. Az objektív körülmények közé tartoznak a feljelentések elutasításának és a nyomozások megszüntetésének számszerűsített adatai.

A 2008. évben a nyomozó hatóságok 27 esetben utasították el a feljelentést (2007-ben szintén 27), amely az egész évben tett összes feljelentéshez képest mindössze a feljelentések 2,11 %-át jelenti. A Be. 174. § (1) bekezdés a) pontjára alapult - a cselekmény nem bűncselekmény - elutasítási ok pedig a feljelentések 1 %-a. Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy a feljelentések megalapozottak voltak, a feljelentés megtételekor a bűncselekmény

gyanúja szinte minden esetben fennállt.

A nyomozás megszüntetésére 63 esetben került sor, szemben a 2007-ben történt 221 nyomozásmegszüntetéssel.

A nyomozás megszüntetési okokat elemezve újra fel kell említenünk az adójogi és a büntetőjogi felelősség közötti lényeges különbséget. Az adójogi felelősség megállapításához nem szükséges az elkövető bűnösségére is vonatkozó minden kétséget kizáró bizonyosság, azonban a büntetőjogi felelősséget megalapozó vagy kizáró nyomozás ténymegállapításainak, illetve az ezekből levont következtetéseknek ezen az elven kell állnia, ami egyes feljelentéseink esetében még a bűncselekmény megvalósulásának kizárását is eredményezheti. A büntetőjogi felelősség megállapításához elengedhetetlenül szükséges úgynevezett alanyi oldali elemek (bűnösség, célzat stb.) az adóhatósági eljárás eszközeivel nem tárhatók fel, nem is ez a rendeltetése. A büntetőeljárásnak a feladata annak megalapozása, hogy a bűncselekmény minden kétséget kizáróan megtörtént és azt minden kétséget kizáróan a terhelt követte el. Erre következtetés csak a nyomozás során megfelelő eszközrendszerrel beszerzett bizonyítékok alapján vonható, a bizonyítékok értékelésével és összevetésével. Vagyis függetlenül attól, hogy a nyomozás „előre láthatólag” milyen eredménnyel járhat, a bűncselekmény gyanújának megállapítása esetén – különös tekintettel a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott feljelentési kötelezettségre – minden esetben a feljelentést meg kell tenni, a büntetőjogi tevékenység eredményességére a későbbi esetleges nyomozásmegszüntetés nem lehet kihatással.

A büntetőjogi tevékenység hatékonyságának elemzése során néhány szubjektív tényezőre is figyelemmel kell lennünk.

Ezek között az egyik legfontosabb, a büntető feljelentések, panaszok, egyéb beadványok szakmai színvonalából levonható következtetések. Minden igazgatóság esetében megállapítható – és ezt a nyomozóhatóságoktól érkező visszajelzések is alátámasztják – hogy a feljelentések magas szakmai színvonalúak, minden olyan adat, tény a feljelentésekben rögzítésre kerül, amely a nyomozás elrendelése illetve a büntetőeljárás lefolytatása szempontjából jelentőséggel bír. A mellékletek csatolása is teljes körű, szakszerű.

A nyomozóhatósági határozatok, intézkedések miatt előterjesztett panaszok megalapozottak, ezt jól bizonyítja, hogy nem egy esetben a nyomozóhatóság már a panasz alapján saját hatáskörben vonta vissza a sérelmezett határo-

zatát, de a nyomozás felügyeletét végző ügyészségek is igen nagy számban adnak helyt a bejelentett panaszoknak.

Ma már a közérdekű bejelentéseket is vizsgáljuk abból a szempontból, hogy tartalmuk alapján megállapítható-e a bűncselekmény gyanúja. Amennyiben igen, az adóhatósági kompetenciába tartozó intézkedések megtétele mellett, a nyomozás teljesítésére hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozóhatóság részére is továbbítjuk azokat. Ennek során kialakult ügyési gyakorlat szerint ezek a bejelentések, amennyiben bűncselekmény gyanúját tartalmazzák, függetlenül a formai megjelenésüktől feljelentésnek minősülnek és a nyomozóhatóságnak tartalmuk szerinti

döntést kell hozni a büntetőeljárásról szóló törvény rendelkezései szerint.

Összességében megállapítható, hogy 2008. esztendőben - a 2007. évben tapasztalt csökkenés után - újra nőtt a büntető feljelentések és a feltárt bűncselekmények száma. Kimagaslóan emelkedett a bűncselekmények feltárása során megállapított elkövetési érték is. A 2008. évi feljelentésekben szereplő tényállások elemzése alapján megállapítható, hogy - különösen adócsalás és csalás tekintetében - az elkövetők által alkalmazott módszerek megkövetelik a bűncselekmény elkövetésére utaló bizonyítékok céltudatos összegyűjtését, valamint a nyomozó hatóságokkal történő minden eddiginél szorosabb együttműködést.

DR. VANKÓ LÁSZLÓ